

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

**Besluit van
houdende wijziging van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en het
Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met instructieregels voor hyperscale
datacentra**

Op de voordracht van Onze Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 4 april 2023, nr. 2023-0000109564;

Gelet op artikel 4.3, eerste en derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.24, eerste lid, van de Omgevingswet;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van PM, nr. PM);

Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van PM, nr. PM;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1.1, eerste lid, wordt, onder vervanging van de puntkomma aan het slot van onderdeel g door `, of`, een onderdeel toegevoegd, luidende:

h. NL.IMRO.0000.BZK.PM;

B

Aan het slot van hoofdstuk 2 wordt een titel toegevoegd, luidende:

Titel 2.15. Hyperscale datacentra

Artikel 2.15.1 (begripsomschrijving)

1. In deze titel en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder *hyperscale datacentrum* het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum waar ondersteuning wordt gegeven voor dataverkeer of dataopslag, met een bebouwd vloeroppervlakte van meer dan 10 ha en het elektrisch aansluitvermogen van 70 MW of meer.

2. Een hyperscale datacentrum omvat ook andere activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie en die het hyperscale datacentrum functioneel ondersteunen.

Artikel 2.15.2 (geen hyperscale datacentrum)

Voor gronden gelegen binnen het gebied waarvan de begrenzings zijn verbeeld op de kaart in bijlage 10 en waarvan de geometrische begrenzing is vervat in een GML-bestand, bevat een bestemmingsplan geen bestemmingen die een nieuw hyperscale datacentrum mogelijk maken.

Artikel 2.15.3 (verbod gebruikswijziging)

1. Voor gronden gelegen binnen het gebied, bedoeld in artikel 2.15.3, is het verboden het gebruik van gronden en bouwwerken zodanig te wijzigen dat een hyperscale datacentrum opgericht kan worden.
2. Het eerste lid is niet van toepassing indien een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het oprichten van een hyperscale datacentrum is ingediend op of voor 16 februari 2022.

C

Na bijlage 9 wordt de bij dit besluit behorende bijlage toegevoegd.

ARTIKEL II

Het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 5.149 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt '5.1.7.5 en 5.1.7.6' vervangen door '5.1.7.5, 5.1.7.6 en 5.1.7.7'.
2. Na het tweede lid wordt een lid toegevoegd, luidende:
3. De bepalingen in paragraaf 5.1.7.7 zijn niet van toepassing voor zover activiteiten zijn toegestaan op grond van een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit.

B

Aan paragraaf 5.1.7 wordt een paragraaf toegevoegd, luidende:

§ 5.1.7.7 Hyperscale datacentra

Artikel 5.161ba (toepassingsbereik)

1. Deze paragraaf is van toepassing op hyperscale datacentra.

2. Onder een hyperscale datacentrum wordt verstaan het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum, als bedoeld in artikel 3.235 van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor zover het gaat om een bebouwd vloeroppervlakte van meer dan 10 ha en een elektrisch aansluitvermogen van 70 MW of meer.
3. Een hyperscale datacentrum omvat ook andere activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie en die het hyperscale datacentrum functioneel ondersteunen.

Artikel 5.161bb (aanwijzing uitsluitingsgebied hyperscale datacentra)

Het uitsluitingsgebied hyperscale datacentra, zijnde het gebied waar geen hyperscale datacentra zijn toegelaten, is het grondgebied van Nederland met uitzondering van enkele locaties gelegen in de gemeenten Het Hogeland en Hollands Kroon, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd.

Artikel 5.161bc (geen hyperscale datacentra)

Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het uitsluitingsgebied hyperscale datacentra, bedoeld in artikel 5.161bb, laat het omgevingsplan geen hyperscale datacentrum toe.

C

Voor artikel 12.27 wordt in afdeling 12.4 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 12.26d (overgangsfase paragraaf 5.1.7.7)

Uiterlijk op het tijdstip bedoeld in artikel 22.5, eerste lid, van de wet geeft het bevoegd gezag uitvoering aan artikel 5.161bc.

D

In bijlage I, onderdeel A, wordt in de alfabetische rangorde ingevoegd:

hyperscale datacentrum: hyperscale datacentrum als bedoeld in artikel 5.161ba;

ARTIKEL III

1. Artikel I treedt in werking met ingang van de eerste dag van de tweede kalendermaand na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin dit besluit wordt geplaatst.
2. Artikel II treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Bijlage bij Artikel I, onderdeel C

Bijlage 10. Bij het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Gebied instructieregels hyperscale datacentra

— Gebied instructieregels hyperscale datacentra

Nota van toelichting

I Algemeen deel

1. Inleiding

Dit besluit stelt regels voor de vestiging van hyperscale datacentra in Nederland.

Digitale technologieën hebben een grote invloed op onze manier van werken en leven. In datacentra staan servers opgesteld die vele digitale processen bij bedrijven, overheden en organisaties ondersteunen. Het is vaak efficiënter, veiliger en goedkoper voor een bedrijf of organisatie om dit aan een datacentrum uit te besteden, in plaats van hier zelf in pandig servers voor op te stellen.

De ruimte in Nederland is echter schaars en Nederland wordt geconfronteerd met grote opgaven die allemaal gepaard gaan met ruimtelijke claims. Hierbij valt te denken aan de energietransitie, landbouw, natuurverbetering en de woningbouwopgave. In Nederland is daarom maar beperkt ruimte voor de bouw en ingebruikname van hyperscale datacentra vanwege het ruimtebeslag, de landschappelijke impact, het hoge energiegebruik, de beschikbaarheid van water en de belasting van de landelijke energie-infrastructuur. In het Coalitieakkoord 2021-2025 (hierna: coalitieakkoord) is aangegeven dat hyperscale datacentra een onevenredig groot beslag leggen op de beschikbare duurzame energie in verhouding tot de maatschappelijke en/of economische meerwaarde en dat daarom de landelijke regie en de toelatingscriteria bij de vergunningverlening door het kabinet worden aangescherpt.¹ Met dit besluit wordt deze landelijke regie ingevuld en wordt op nationaal niveau geregeld waar de vestiging van hyperscale datacentra door het Rijk is toegestaan. Dit laat onverlet de rol van provincies, gemeenten en waterschappen bij de inrichting van Nederland.

Hiervoor wordt met dit besluit het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (hierna: Barro) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) gewijzigd. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het Barro. De regels van het Barro worden dan vervangen door de regels in het Bkl.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

2.1 Hyperscale datacentra

Belang datacentra en vestigingsklimaat

Dit besluit stelt slechts regels voor de categorie grootste datacentra in Nederland, de hyperscale datacentra. Datacentra zijn nodig en hebben een rol te spelen in de digitalisering van Nederland. Het kabinet acht het tegelijkertijd noodzakelijk om regels te stellen die de groei en realisatie van nieuwe hyperscale datacentra begrenzen.

---

¹ Rutte IV, 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst', p. 13.

Hyperscale datacentra maken deel uit van de digitale infrastructuur waarvan (ook) Nederlandse bedrijven, organisaties en burgers diensten afnemen. De vestiging van hyperscale datacentra in Nederland wordt dan ook niet onmogelijk gemaakt, maar wel aangescherpt conform het coalitieakkoord en de Nationale Omgevingsvisie (hierna: NOVI).

De lokale impact - zowel positief als negatief - van hyperscale datacentra heeft de regering tot de keuze gebracht ruimtelijk aan te geven waar zij ontwikkeling van deze categorie grootste datacentra wenselijk of niet wenselijk vindt. Het is tegelijkertijd aan decentrale overheden om op die locaties waar het rijk geen bezwaar heeft tegen de ontwikkeling van hyperscale datacentra invulling te geven aan hun bevoegdheden om zelf regels te stellen in hun ruimtelijke plannen en verordeningen. Daarvoor kunnen bevoegd gezagen bijvoorbeeld randvoorwaarden opnemen. Hetzelfde geldt voor datacentra buiten de definitie van een hyperscale datacentrum zoals opgenomen in deze AMvB. In haar afweging tussen economische meerwaarde en ruimte- en energiegebruik is de ruimte die het Rijk laat voor groei voor de categorie grootste datacentra uiteindelijk beperkt.

Er is geen reden om aan te nemen dat door het ruimtelijk beperken van hyperscale datacentra in Nederland de digitale ambities gevaar lopen. Op twee locaties in Nederland is de groei en realisatie van nieuwe hyperscale datacentra nog steeds mogelijk, bovendien is de groei en realisatie van datacentra niet zijnde hyperscales ook nog steeds mogelijk.

Definitie 70 MW en 10 HA

In dit besluit is de definitie van een hyperscale datacentrum; het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum waar ondersteuning wordt gegeven aan dataverkeer of dataopslag, met een bebouwd oppervlak van meer dan 10 ha (hectare) en het elektrisch aansluitvermogen 70 MW (megawatt) of meer óf een verzameling van bouwwerken van deze functie, omvang en energiegebruik die in onderlinge samenhang als één geheel functioneren.

De omvang van meer dan 10 hectare en een aansluitvermogen van 70 MW of meer geeft in de praktijk een te onderscheiden categorie zeer grote datacentra waarvan er in Europa een paar per land aanwezig zijn. In dit besluit wordt onder een hyperscale datacentrum ook een verzameling van bouwwerken met deze functie, deze omvang en dit energieverbruik verstaan die in onderlinge samenhang als één geheel functioneren.

Gebouwen die ondersteuning geven aan het hyperscale datacentrum (zoals bijvoorbeeld koeltorens en kantoren) worden hier ook toe gerekend. Het gaat dan om bijgebouwen die in de nabijheid van het hyperscale datacentrum liggen en die in onderlinge samenhang als één geheel functioneren met het hyperscale datacentrum. Er moet sprake zijn van geografische, technische, functionele of organisatorische samenhang van de bebouwing. In dat geval telt het bebouwd oppervlak van alle gebouwen mee voor de vraag of sprake is van een hyperscale datacentrum van meer dan 10 ha en 70 MW of

meer op die locatie. Het moet dan wel gaan om gebouwen die in hetzelfde gebied liggen en één afzonderlijk hyperscale datacentrum met stroomaansluiting vormen.

Alleen in het geval dat een datacentrum aan de criteria van meer dan 10 ha en 70 MW of meer voldoet valt deze onder de reikwijdte van dit besluit. Middelgrote datacentra (met een oppervlakte tussen de 5 en 10 hectare) of datacentra die slechts aan één criterium voldoen vallen onder het afwegingskader voor grootschalige bedrijfsvestigingen dat in GRIP wordt opgenomen en daarnaast uiteraard onder de regels die gemeenten, provincies en waterschappen in hun regels en verordeningen eraan stellen.

Nadere onderbouwing 70 MW

Aansluiting op het hoogspanningsnet heeft directe gevolgen voor de andere gebruikers van het net. Vanuit de impact op het energienetwerk ligt het omslagpunt voor een efficiënte aansluiting op het onderliggend elektriciteitsnet rond de 70 MW. Het gaat daarbij om het vermogen dat als eindbeeld wordt gecontracteerd en of dat boven de grens van 70 MW komt.

Criterium van 10 ha bebouwd oppervlak

Bij een stroomgebruik van circa 70 MW (uitgaand van een enkellaags datacentrum, wat een hyperscale datacentrum doorgaans is) past een omvang van 10 ha bebouwd oppervlak als grens. De omvang van 10 ha bebouwd oppervlak is een omvang die lokaal forse impact heeft en die aansluit bij de omvang van bestaande hyperscale datacentra. Dit laat onverlet dat bij het meerlaags bouwen van datacentra er een hoger aansluitvermogen zal passen bij een kleiner bebouwd oppervlak. Deze datacentra vallen niet onder de definitie van een hyperscale datacentrum uit dit besluit. Datacentra met een beperktere omvang dan die van hyperscale datacentra kunnen makkelijker worden ingepast in het landschap en laten meer ruimte aan andere opgaven in dat gebied. Daarbij telt ook mee dat kleinere colocaties (datacentra met meerdere gebruikers) een grotere economische meerwaarde kennen. Om deze redenen maakt het kabinet onderscheid tussen hyperscale datacentra en kleinere en colocatie datacentra.

NOVI

Provincies, gemeenten en netbeheerders geven aan dat ook voor andere typen datacentra meer regie en Rijksbeleid nodig is. In dat kader gaat het om voorwaarden voor clustervorming en tegelijk meer maatwerk op regionaal en lokaal niveau. Dit onderwerp komt aan de orde bij de aanscherping van de NOVI (nieuwe Nota Ruimte). De vaststelling van de nieuwe Nota Ruimte is voorzien in 2024. Het ontwerp wordt begin 2024 ter inzage gelegd.

GRIP

Voor hyperscale datacentra heeft het kabinet gekozen om de ruimtelijke mogelijkheden aan te scherpen. Dit besluit reguleert de vestiging van hyperscale datacentra in Nederland. Het Rijk werkt daarnaast via twee trajecten aan algemeen beleid voor de vestiging van datacentra in Nederland op de langere termijn, namelijk in GRIP en de NOVI (zie hiervoor). GRIP is de beleidslijn die door de Minister van Economische Zaken en Klimaat en de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in

samenwerking met provincies wordt voorbereid om beter te sturen op de uitbreiding van grote bedrijventerreinen (bedrijven groter dan 5ha). Datacentra maken hier (indien groter dan 5ha) ook onderdeel van uit.

2.2 Inhoud en werkingsgebied van dit besluit

Hyperscale datacentra leggen vanwege hun omvang lokaal een flinke claim op de ruimte en gebruiken veel energie. Zowel ruimte als (duurzame) energie is schaars in Nederland en daarom moet er gekozen worden welke functies op verschillende locaties mogelijk zijn. Bij de ruimtelijke ordening is het van belang dat rekening wordt gehouden met een maatschappelijke en economische meerwaarde die passend is bij een dermate groot ruimtebeslag. Het kabinet vindt daarom in dit verband dat het Rijk stevige kaders moet stellen voor de ruimtelijke keuze voor de vestiging van hyperscale datacentra in Nederland. De impact van hyperscale datacentra en in het bijzonder de daarmee samenhangende energievraag overstijgt veelal het belang van individuele gemeenten en provincies. Daarom is hier regie van het Rijk nodig.

Dit besluit regelt daarom dat gemeenten in een bestemmingsplan (onder de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro), middels de wijziging van het Barro) of in een omgevingsplan (onder de Omgevingswet, middels de wijziging van het Bkl) geen nieuw hyperscale datacentrum mogen toelaten door de vestiging in het grootste deel van Nederland te verbieden. Indien gemeenten bij de inwerkingtreding van dit besluit in hun bestemmingsplan c.q. omgevingsplan een hyperscale datacentrum hebben toegelaten, betekent dit dat zij hun bestemmingsplan c.q. omgevingsplan hierop moeten aanpassen, tenzij het gaat om een gebied dat in het besluit is uitgezonderd van het verbod.

Dit besluit regelt onder de Omgevingswet voor bijzondere of onvoorzien situaties tevens dat het voor de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (hierna: VRO) in overeenstemming met de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) en de Minister voor Klimaat en Energie (hierna: KenE) mogelijk is om op verzoek van een gemeente ontheffing te verlenen van het verbod om in een omgevingsplan hyperscale datacentra toe te laten.

Uitzonderings- c.q. werkingsgebieden

Van het verbod om in een bestemmingsplan of een omgevingsplan hyperscale datacentra toe te laten worden twee gebieden uitgezonderd. In overleg met de betrokken gemeenten is dit het gedeelte van de gemeente Het Hogeland dat voor 2019 de gemeente Eemsmond werd genoemd (provincie Groningen) en de werklocatie Agriport A7 (inclusief deelgebied B1) waarvan delen door de gemeente Hollands Kroon (provincie Noord-Holland) zijn bestemd voor onder andere de uitbreiding van bestaande hyperscale datacentra. De locaties die aangewezen zijn als uitzonderingsgebied kennen een beleidsmatige geschiedenis. In RSD (2018), een strategie van een samenwerkingsverband van overheden, netbeheerders en bedrijfsleven, is opgenomen dat hyperscale datacentra gefaciliteerd dienen te worden in hun verdere uitbreiding in Middenmeer en Eemshaven. Dit is bekrachtigd in de NOVI in de volgende bewoording: "*Vestiging van hyperscale datacenters kan op locaties waar veel aanbod is van*

(hernieuwbare) elektriciteit, waar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kan worden geboden en waar ruimte minder schaars is. De voorkeur gaat uit naar vestiging in de randen van Nederland, zoals op de bestaande locaties Eemshaven en Middenmeer.” In het eerste voorbereidingsbesluit d.d. 16 februari 2021 is dit toegespitst op de gemeenten Hollands Kroon en Het Hogeland. Na overleg met de regionale overheden is dit in het ontwerpbesluit nader bepaald tot het bovengenoemde gebied van de gemeente Hollands Kroon en een deel van de gemeente Het Hogeland. Hierbij is aangesloten bij de mogelijkheden die de lokale ruimtelijke plannen bieden. Daarmee wordt de vanaf 2018 ingezette lijn doorgezet in dit besluit en ruimtelijk scherper afgebakend. In de uitzonderingsgebieden kunnen provincies en gemeenten op basis van hun bevoegdheden via de provinciale verordening en via de verlening van omgevingsvergunningen of in het gemeentelijke bestemmingsplan of omgevingsplan nader regelen of en zo ja, waar hyperscale datacentra concreet gevestigd kunnen worden. De provincies en de gemeenten kunnen daarbij ook nadere eisen stellen aan (onder andere) de landschappelijke inpassing. In de betreffende uitzonderingsgebieden zijn dus juist de provincies en gemeenten aan zet om zelf over de eventuele vestiging van hyperscale datacentra te beslissen en onder welke vestigingsvoorwaarden dat mag. Het feit dat het een uitzonderingsgebied is, betekent niet dat het Rijk hiermee de bestemming hyperscale datacentra belangrijker vindt dan iedere andere bestemming. Het blijft een volledige, lokale afweging.

2.3 Nut en noodzaak landelijke regie

De urgente maatschappelijke opgaven zoals het woningtekort, de kwaliteit van de natuur, de transitie van de landbouw, de verduurzaming van de energievoorziening en de waterbeschikbaarheid hebben allemaal grote ruimtelijke impact. De schaarste aan ruimte maakt dat het Rijk als nationale overheid op hoofdlijnen stuurt in het ruimtelijk domein: om te kiezen, om te verdelen en om een eerlijke uitkomst mogelijk te maken in dit verdeelvraagstuk. In het coalitieakkoord is aangegeven dat hyperscale datacentra een onevenredig groot beslag leggen op de beschikbare duurzame energie in verhouding tot de maatschappelijke en/of economische meerwaarde en dat daarom de landelijke regie en de toelatingscriteria bij de vergunningverlening door het kabinet worden aangescherpt

Gemeenten blijven primair verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening en een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Gemeenten gaan daarbij over het toelaten van activiteiten en dragen daarbij de verantwoordelijkheid om belangen te inventariseren en deze af te wegen, binnen de kaders die het Rijk daaraan stelt. Het Rijk neemt de taak van gemeenten dus niet over, maar ziet op punten wel dat er vanuit nationaal perspectief een kader nodig is. Juist het gezamenlijk optrekken heeft meerwaarde op het vlak van ruimtelijke ordening en dit houdt ook in dat het Rijk op sommige aspecten een meer actieve rol speelt.

Invloed op het watersysteem

Hyperscale datacentra hebben voorts grote gevolgen voor het waterbeheer op en rond die locaties. Zoals benoemd in het coalitieakkoord worden water en bodem sturend voor

ruimtelijke planvorming. Hyperscale datacentra hebben ingrijpende gevolgen voor (vele aspecten van) het watersysteem. Tevens veroorzaken datacentra lokaal een enorme toename van het verhard oppervlak met als gevolg versnelde afvoer van hemelwater. Zij vragen dus om maatregelen om de effecten daarvan op het watersysteem te compenseren. Voorts hebben hyperscale datacentra effecten op de watervoorziening: een hyperscale datacentrum heeft veel koelwater nodig. De beschikbaarheid van (zoet)water staat onder druk. Bij het ontbreken van andere vormen van koelen met koelwater is een grootschalig datacentrum zeer ongeschikt. Tot slot heeft een hyperscale datacentrum effect op de waterkwaliteit: omdat het opgewarmde koelwater weer terugstroomt naar het oppervlaktewater, stijgt de watertemperatuur en verslechtert de waterkwaliteit. Natuurlijke organismen kunnen hierdoor verdwijnen en algensoorten kunnen de overhand krijgen, waardoor de waterkwaliteitsdoelen uit de Kaderrichtlijn Water uit zicht raken. Om deze redenen acht de regering het gerechtvaardigd om via dit instrument landelijke regie te nemen op de vestiging van nieuwe hyperscale datacentra.

2.4 Subsidiariteit en proportionaliteit

De grote, gemeente- en provincie-overstijgende impact van de vestiging van hyperscale datacentra op de ruimte-, water- en elektriciteitsvraag maakt nationale regie noodzakelijk. Hierdoor kan landelijk gestuurd worden op waar vestiging van hyperscale datacentra mogelijk is en waar niet. Provincies en gemeenten kunnen vervolgens zelf afwegen binnen de gebieden waar vestiging van hyperscale datacentra vanuit de landelijke regie is toegestaan of en zo ja, waar vestiging binnen dat gebied mogelijk is en onder welke voorwaarden.

2.5 Gevolgen voor reeds bestaande en geplande hyperscale datacentra

Het verbod om hyperscale datacentra mogelijk te maken in bestemmingsplannen of omgevingsplannen, geldt alleen voor nieuwe hyperscale datacentra. Hyperscale datacentra die op het moment van inwerkingtreding van dit besluit reeds bestaan of gebouwd kunnen worden, worden niet geraakt door dit besluit. Voor vergunningaanvragen die zijn ingediend na de inwerkingtreding van het eerste voorbereidingsbesluit geldt dat de vergunning niet verleend kan worden. De datum waarop de minister voor VRO het eerste voorbereidingsbesluit op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Wro heeft genomen is 16 februari 2022 (Stcrt. 2022, 5276). In dat voorbereidingsbesluit verklaart de minister voor VRO dat er nieuw beleid en nieuwe regels komen voor hyperscale datacentra. Om te voorkomen dat er in de periode die nodig is om het nieuwe beleid en de nieuwe regels op te stellen en in werking te laten treden, nieuwe hyperscale datacentra worden gevestigd op locaties die mogelijk niet in het nieuwe beleid passen, is het voorbereidingsbesluit genomen.

Dit voorbereidingsbesluit regelt dus binnen het huidige omgevingsrecht in het Barro dat het gebruik van gronden en eventuele bouwwerken niet zodanig gewijzigd mag worden dat een nieuw hyperscale datacentrum opgericht kan worden. Deze bepaling op grond van artikel 4.3, derde lid, van de Wro leidt ertoe dat op grond van artikel 2.10, eerste lid, onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) de

vergunningaanvraag afgewezen moet worden, ongeacht of het bestemmingsplan een hyperscale datacentrum toestaat.

De werking van een voorbereidingsbesluit verloopt na de wettelijke termijn van negen maanden. Om totdat voorliggend besluit in werking is getreden opnieuw voorbescherming te regelen, is op 16 november 2022 een nieuw voorbereidingsbesluit genomen (Stcrt. 2022, 30631). De consequentie van het nieuwe voorbereidingsbesluit is dat vergunningaanvragen die gedurende de werking van de voorbereidingsbesluiten, worden ingediend, opnieuw worden aangehouden. Nu reeds was aangekondigd dat dit nieuwe beleid en de nieuwe regels eraan komen, valt de verlening van vergunningen waarvoor de aanvraag na de inwerkingtreding van het eerste voorbereidingsbesluit is ingediend, onder de werking van dit nieuwe beleid en de nieuwe regels. Vergunningverlening is in die gevallen dus niet meer mogelijk.

3. Verhouding tot nationale en internationale wet- en regelgeving

Wet ruimtelijke ordening en Omgevingswet

De Wro en de Omgevingswet bieden voor dit besluit het juridisch kader. Artikel 4.3, eerste lid, van de Wro stelt dat indien nationale belangen dat met het oog op een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk maken, bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels gesteld kunnen worden omtrent de inhoud van bestemmingsplannen, provinciale inpassingsplannen en van omgevingsvergunningen. Daarbij kan worden bepaald dat een regel slechts geldt voor een daarbij aangegeven gedeelte van het land. Met de wijziging van het Barro in artikel I van dit besluit wordt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Wanneer de Omgevingswet in werking treedt, vervalt het Barro. Om de nieuwe regels voor hyperscale datacentra te continueren onder de Omgevingswet, is met dit besluit daarom ook het Bkl onder de Omgevingswet gewijzigd. De Omgevingswet maakt het in artikel 2.24, eerste lid, mogelijk om bij algemene maatregel van bestuur instructieregels vast te stellen over de uitoefening van taken of bevoegdheden door bestuursorganen. Met de wijziging van het Bkl in artikel II van dit besluit wordt van die mogelijkheid gebruik gemaakt.

Dienstenrichtlijn

Onderhavig besluit dient op grond van de Dienstenrichtlijn onverwijld na vaststelling te worden voorgelegd aan de Europese Commissie. Deze notificatie kent geen standstill periode.

4. Gevolgen van het besluit

De regels van het Barro zijn gericht op overheden en deels op gebruikers van gronden, de regels uit afdeling 5.1 van het Bkl zijn gericht tot alle overheden die ruimtelijke besluiten nemen. Onderhavig besluit regelt dat gemeenten (buiten de uitzonderingsgebieden om) ervoor moeten zorgen dat de regels in het bestemmingsplan c.q. omgevingsplan (onder de Omgevingswet) de vestiging van hyperscale datacentra

niet mogelijk maken, voor zover het omgevingsplan hierin niet voorziet. Wat betreft de termijn voor aanpassing van het omgevingsplan wordt aangesloten bij de termijn in het Koninklijk Besluit (hierna: 'KB') waarin de definitieve datum voor de overgangsfase wordt bepaald.

Voor bedrijven en grondeigenaren heeft deze regelgeving tot gevolg dat vestiging van hyperscale datacentra buiten de uitzonderingsgebieden niet meer is toegestaan. Binnen de uitzonderingsgebieden hangt dat af van de regels die de decentrale overheden hierover stellen.

5. Uitvoering, toezicht en handhaving

Als een gemeente het omgevingsplan niet binnen de gestelde termijn heeft aangepast, kan het Rijk via de provincie het gemeentebestuur aanspreken vanwege taakverwaarlozing. Daarnaast kan het Rijk, als een gemeente een omgevingsvergunning verleent in strijd met de nieuwe instructieregel van het Rijk, optreden met instrumenten uit het interbestuurlijk toezicht en als dat nodig is het besluit van de gemeente schorsen of vernietigen vanwege strijd met het recht of het algemeen belang.

Planschade/Nadeelcompensatie

Wanneer een bestemmingsplan nu de mogelijkheid biedt om een hyperscale datacentrum op te richten en de gemeente het bestemmingsplan (omgevingsplan) overeenkomstig dit besluit aanpast of een vergunning weigert waardoor dit niet meer mogelijk is, kan eenieder die vindt dat hij schade heeft geleden in de vorm van inkomstenderving of vermindering van waarde van de grond of een gebouw een verzoek doen om tegemoetkoming in de geleden planschade. In beginsel is het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente het bevoegd gezag tot beoordeling van dit verzoek. Deze kunnen deze last echter 'doorleggen' aan – in dit geval - het Rijk als hogere kosten die de gemeente maakt vanwege behartiging van de belangen van het Rijk. Gelet op het feit dat die beperkingen in het bestemmingsplan hun grondslag vinden in een AMvB, kan ook die schadevergoedingsverplichting worden doorgelegd aan het Rijk. Als een tegemoetkoming in planschade aan de orde is, zal die derhalve door het Rijk moeten worden betaald.

6. Advisering en consultatie

6.1 Consultatie

In het proces van de totstandkoming van dit besluit is een consultatietraject doorlopen. In de periode van 12 juni 2022 tot en met 10 juli 2022 heeft eenieder de mogelijkheid gehad om te reageren op het ontwerpbesluit. In deze consultatieronde zijn 15 reacties binnengekomen. Een aantal gemeenschappelijke punten die in de reacties naar voren kwamen zijn:

1. de definitie van hyperscale datacentra;
2. de visie die ten grondslag ligt aan onderhavig besluit;
3. ruimte, elektriciteits- en watergebruik van hyperscale datacentra; en
4. de keuze en de omschrijving van de 'uitzonderingsgebieden' binnen de gemeente Hollands Kroon en de voormalige gemeente Eemshaven.

De consultatiereacties zijn inhoudelijke voeding geweest voor de AMvB zoals die nu voorligt. Zo is de visie die ten grondslag ligt aan de AMvB nader verduidelijkt, is aansluiting gezocht bij andere beleidstrajecten zoals GRIP en de aanscherping van de NOVI en is de ruimtelijke, elektriciteits- en watergebruik van hyperscale datacentra en de keuze voor de uitzonderingsgebieden nader toegelicht. Ook zijn diverse overleggen gevoerd met andere overheden en de netbeheerders die consultatiereacties hebben ingediend om het een en ander te verduidelijken.

6.2 Interbestuurlijke consultatie

Naast de formele consultatieronde is interbestuurlijk overleg gevoerd met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen over het ontwerpbesluit. Eén van de gespreksonderwerpen die hierin is besproken is de termijn waarbinnen bestemmings c.q. omgevingsplannen aangepast moeten worden aan de AMvB. Op basis van deze gesprekken is de termijn hiervoor aangepast. De formele consultatieronde en de interbestuurlijke gesprekken zijn inhoudelijke voeding geweest voor de AMvB zoals die nu voorligt.

6.3 Advies Adviescollege toetsing regeldruk

Het Adviescollege toetsing regeldruk heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat de AMvB naar verwachting geen (omvangrijke) gevolgen voor de regeldruk heeft.

6.4 Voorhang

Het ontwerpbesluit is op 10 juni 2022 voorgehangen in de Eerste en Tweede Kamer (Kamerstukken II 2021/22, 34682, nr. 94 en Kamerstukken I 2021/22, 32813, AI). Op 23 juni 2022 is er in de Tweede Kamer een debat over gevoerd in een commissievergadering van Economische Zaken en Klimaat. In het daaropvolgende tweeminutendebat op 27 september 2022 is een aantal moties ingediend over datacentra in het algemeen. De aangenomen moties hebben geen betrekking op deze AMvB, maar worden meegenomen in de eerder benoemde vervolgtrajecten; GRIP en aanscherping NOVI / nieuwe Nota Ruimte.

Op 12 juli 2022 zijn door de Eerste Kamer schriftelijke vragen gesteld over hyperscale datacentra. De eerste set vragen gingen in op de definitie van een hyperscale

datacentrum, de keuze voor twee uitzonderingslocaties, de reikwijdte van de regels die in het besluit worden opgenomen en over gronden in de gemeente Zeewolde waar Meta eerder het voornemen had om een hyperscale datacentrum te vestigen en waarvoor de gemeenteraad het bestemmingsplan gewijzigd heeft vastgesteld. Over dat laatste onderwerp zijn door de Eerste Kamer op 27 oktober 2022 nadere schriftelijke vragen gesteld. Alle vragen zijn van een antwoord voorzien (Kamerstukken I 2022/23, 32813, AO en Kamerstukken I 2022/23, 32813, AS).

7. Overgangsrecht en inwerkingtreding

Overgangsrecht

In dit besluit is geen overgangsrecht opgenomen. Voor de gevolgen van dit besluit voor reeds bestaande en vergunde hyperscale datacentra en voor de gevolgen van dit besluit voor hyperscale datacentra waarvoor reeds een omgevingsvergunning is aangevraagd wordt verwezen naar paragraaf 2.5 van deze nota van toelichting.

Inwerkingtreding

Op grond van artikel 10.9 van de Wro wordt de wijziging van het Barro, artikel I van dit besluit, nadat zij is vastgesteld toegezonden aan beide kamers der Staten-Generaal. Zij kan niet eerder in werking treden dan met ingang van de eerste dag van de tweede kalendermaand na de dagtekening van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst. Voor artikel I van dit besluit is dan ook bepaald dat het in werking treedt op de eerste dag van de tweede kalendermaand na de dagtekening van het Staatsblad waarin dit besluit wordt geplaatst.

Artikel II, de wijziging van het Bkl, treedt in werking op een bij Koninklijk Besluit te bepalen tijdstip, dit zal tegelijkertijd met het stelsel van de Omgevingswet zijn.

Overgangsfase Omgevingswet

Gemeenten zijn na inwerkingtreding van de Omgevingswet gedurende de overgangsfase bezig met de overgang van bestemmingsplannen, beheersverordeningen, lokale verordeningen en algemene regels over Rijks-activiteiten die het tijdelijke deel van het omgevingsplan vormen naar samenhangende omgevingsplannen als bedoeld in de Omgevingswet (artikel 2.4 van de Omgevingswet) met alle regels voor de fysieke leefomgeving. Gemeenten krijgen (voor nu) tot eind 2029 de tijd om het tijdelijk deel te laten vervallen en het nieuwe deel vast te stellen, dit is de zogenoemde overgangsfase.

Om gemeenten tegemoet te komen en dubbel werk te voorkomen bij omzetting van het bestemmingsplan naar een omgevingsplan in de zin van de Omgevingswet is in dit besluit ervoor gekozen om wat betreft de overgangstermijn die gemeenten krijgen voor aanpassing van het bestemmingsplan of na inwerkingtreding van de Omgevingswet het omgevingsplan aan de nieuwe regels voor hyperscale datacentra aan te sluiten bij de termijn die geldt voor de overgangsfase voor vaststelling van het nieuwe deel van het omgevingsplan. Dit moment wordt bij Koninklijk Besluit bepaald. Dit betekent dat

gemeenten vooralsnog (zoals op dit moment is afgesproken) uiterlijk in 2029 moeten zorgen dat de regels in het omgevingsplan de vestiging van hyperscale datacentra niet mogelijk maken (voor zover het omgevingsplan hierin nog niet voorziet).

Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldt de Wro, zodat ook het huidige recht nog wordt aangepast. Hoewel de Wro zal opgaan in de Omgevingswet is het volledigheidshalve nodig de termijn voor invoering ook te regelen in het huidige recht. Ook onder het huidige recht is het mogelijk om met de overgangstermijn aan te sluiten bij de termijn die geldt voor vaststelling van het nieuw deel van het omgevingsplan. Dit betekent wel dat het kabinet voorbescherming moet regelen voor de periode dat de nieuwe regels in werking treden en daarna voor de periode dat de gemeentelijke omgevingsplannen, daar waar aan de orde, aangepast zijn aan de nieuwe regels.

Voorbescherming

Om zeker te stellen dat er in de periode tot aanpassing van het omgevingsplan door gemeenten in 2029 geen nieuwe hyperscale datacentra gevestigd kunnen worden, buiten de in het besluit opgenomen uitzonderingsgebieden, is voor het huidige recht met toepassing van artikel 4.3, derde lid, van de Wro in het Barro een combinatie opgenomen: een instructieregel en een rechtstreeks werkende regel (die van kracht is tot gemeenten de bestemmingsplannen hebben aangepast) met een gebruiksverbod op het vestigen van nieuwe hyperscale datacentra. Hiermee wordt onder het huidige recht voorkomen dat een hyperscale datacenter zich kan vestigen op een plek waar dat volgens de nieuwe regels niet is toegestaan terwijl het bestemmingsplan nog niet is gewijzigd en het voorbereidingsbesluit onder het huidige recht is vervallen.

Voor wat betreft de Omgevingswet geldt een ander regime. Op grond van artikel 2.24 en 2.25 van deze wet kunnen instructieregels worden gesteld door het Rijk. Echter, zolang de instructieregel nog niet is verwerkt in het omgevingsplan, heeft zij geen bindende werking jegens burgers en bedrijven. Zolang het omgevingsplan niet is gewijzigd kan een hyperscale datacentrum worden gevestigd als dat omgevingsplan dat mogelijk maakt.

De Omgevingswet geeft het Rijk wel de mogelijkheid om een apart voorbereidingsbesluit te nemen waarmee aan de betrokken gemeentelijke omgevingsplannen een voorbeschermingsregel wordt toegevoegd die de vestiging van een hyperscale datacentrum onmogelijk maakt. Zoals uit de parlementaire geschiedenis ook volgt, kan een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.16 van de Omgevingswet genomen worden om de periode tot aan de wijziging van het omgevingsplan te overbruggen.

Concreet betekent dit dat wanneer een voorbereidingsbesluit door het Rijk wordt genomen in het omgevingsplan, er voorbeschermingsregels komen die zichtbaar zijn in het digitale stelsel van de Omgevingswet. Het voorbereidingsbesluit vervalt in beginsel

na anderhalf jaar. Als binnen die anderhalf jaar de instructieregel onder de Omgevingswet die gemeenten opdraagt om ervoor te zorgen dat het omgevingsplan de vestiging van een hyperscale datacentrum niet mogelijk maakt, is bekendgemaakt, dan vervallen de voorbeschermingsregels op het tijdstip waarop het overeenkomstig de instructieregel gewijzigde omgevingsplan in werking treedt. Dit betekent dat het voorbereidingsbesluit werking heeft totdat het omgevingsplan is gewijzigd. Daarmee vervalt in feite ook de tijdsdruk voor gemeenten als in de instructieregel aangesloten wordt bij de datum waarop gemeenten het omgevingsplan van rechtswege moeten hebben omgezet in een definitief omgevingsplan.

Omdat voor de toevoegingen aan het Barro ex artikel 4.3, vierde lid, Wro geen overgangsrecht is opgenomen, zal het Rijk bij inwerkingtreding van de Omgevingswet een voorbereidingsbesluit onder de Omgevingswet nemen om voorbescherming te regelen.

II. Artikelsgewijs deel

Artikel I

Onderdeel A

Aan iedere wijziging van het Barro waarbij informatie op kaarten wordt aangepast, wordt conform de Standaard Toegankelijkheid Ruimtelijke Instrumenten 2012 (hierna: 'STRI') een nieuw zogeheten planidentificatienummer toegekend. Dit nummer dient ter identificatie van het besluit op de website www.ruimtelijkeplannen.nl waar de kaartinformatie behorende bij het besluit voor eenieder raadpleegbaar is. Het onderhavige besluit heeft planidentificatienummer [NL.IMRO.0000.BZK.PM](https://www.ruimtelijkeplannen.nl/plannen/NL.IMRO.0000.BZK.PM) dat met dit onderdeel in artikel 1.1, eerste lid, van het Barro wordt ingevoegd.

Onderdelen B en C

Met dit onderdeel wordt een nieuwe titel aan hoofdstuk 2 van het Barro toegevoegd voor hyperscale datacentra. Het nieuwe artikel 2.15.1 bevat de begripsomschrijving, zoals toegelicht in paragraaf 2.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Het nieuwe artikel 2.15.2, eerste lid, bevat de regel dat in bestemmingsplannen geen bestemmingen worden opgenomen die een nieuw hyperscale datacentrum mogelijk maken. In het nieuwe artikel 2.15.2, eerste lid, is tevens een verwijzing opgenomen naar de geometrische begrenzing van dit artikel. Die geometrische begrenzing is opgenomen in de bijlage bij dit besluit, die met onderdeel C als bijlage 10 aan het Barro wordt toegevoegd. Daarbij is rekening gehouden met de uitzondering van de gebieden zoals genoemd in paragraaf 2.2. Het tweede lid van het nieuwe artikel 2.15.2 bevat het verbod om het gebruik van gronden en bouwwerken zodanig te wijzigen dat een nieuw hyperscale datacentrum kan worden opgericht. Hiermee is de weigeringsgrond via artikel 2.10, eerste lid, onderdeel c, van de Wabo gecreëerd voor vergunningaanvragen voor hyperscale datacentra die zijn ingediend na de inwerkingtreding van het eerste voorbereidingsbesluit van de minister voor VRO d.d. 16 februari 2022.

Artikel II

Onderdeel A

Met dit onderdeel wordt zogeheten eerbiedigende werking geregeld voor de instructieregel. Deze eerbiedigende werking houdt in dat de instructieregel niet van toepassing is op reeds bestaande of vergunde hyperscale datacentra.

Onderdeel B

Met dit onderdeel wordt een nieuwe paragraaf toegevoegd aan paragraaf 5.1.7 van het Bkl, de paragraaf met instructieregels voor het behoud van ruimte voor toekomstige functies. In het nieuwe artikel 5.161ba wordt het toepassingsbereik van de nieuwe paragraaf bepaald aan de hand van de begripsomschrijving van een hyperscale datacentrum. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Het nieuwe artikel 5.161bb bevat het werkingsgebied voor de instructieregel. Voor dit werkingsgebied wordt in dat artikel verwezen naar de Omgevingsregeling, de plek onder de Omgevingswet waar op grond van artikel 2.21 van de Omgevingswet geometrische begrenzingen in bijlage III zijn opgenomen. De geometrische begrenzing van het gebied die in de Omgevingsregeling voor deze instructieregel zal worden opgenomen, is gelijk aan de geometrische begrenzing die met onderdeel C van artikel I van dit besluit aan het Barro wordt toegevoegd.

Het nieuwe artikel 5.161bc bevat de instructieregel op grond waarvan gemeenten binnen het werkingsgebied geen hyperscale datacentra mogen toelaten in hun omgevingsplan.

Onderdeel C

Met dit onderdeel wordt voor uiterste datum van implementatie van de instructieregel in het Bkl voorzien in de aansluiting bij het tijdstip dat genoemd wordt in artikel 22.6, derde lid. In dat artikellid wordt bepaald dat uiterlijk op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip alle regels van het omgevingsplan onder de Omgevingswet zijn opgenomen in het niet-tijdelijke deel van het omgevingsplan.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge